

Datum: 16.07.2021.

Broj: 02-06-846

TI BiH: Proces pripreme ključnih zakona iz Mišljenja EU - licemjerna farsa

Banja Luka, 16. juli 2021. – Ključni zakoni za jačanje vladavine prava, navedeni kao prioritetni uslovi u Mišljenju Evropske unije za sticanje kandidatskog statusa BiH za članstvo u EU – Izborni zakon, Zakon o javnim nabavkama, Zakon o sukobu interesa, Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, te Zakon o zaštiti prijavitelja korupcije FBiH, već duži vremenski period nalaze se u proceduri. Odsustvo stvarne namjere vlasti da suštinski unaprijedi zakonski okvir u navedenim oblastima potvrđuje činjenica da procedura usvajanja niti jednog od navedenih zakona ni nakon više od dvije godine od objavljivanja Mišljenja EK nije okončana.

Umjesto usklađivanja zakonskog okvira u navedenim oblastima sa međunarodnim standardima i mišljenjima relevantnih tijela (Venecijanska komisija, ODIHR), pažnja vlasti je fokusirana na nastojanja da se izigra suština međunarodnih standardna i dobrih praksi, zadovoljavanjem puke forme i borbom za uske stranačke interese. Pri tome manipulacija procedurama, opstrukcije, međusobne optužbe i ucjene ključnih političkih aktera, osim što uzrokuju nepotrebna odugovlačenja, urušavaju kredibilitet i povjerenje u sam proces. Rad Parlamentarne skupštine je praktično blokiran, a Vijeće ministara i Ministarstvo pravde BiH su u funkciji opstrukcije procesa.

Mučna atmosfera u kojoj radi Interresorna radna grupa zadužena za izmjene izbornog zakonodavstva dodatno je opterećena činjenicom da u njen rad nije uključen CIK BiH, kao ključna institucija za provedbu izbora, što nedvojbeno predstavlja ozbiljan, ali i namjeran propust. Poruke koje otvoreno šalju stranački lideri, ali i predstavnici međunarodne zajednice, ukazuju na to da se kroz rad ovog tijela samo zadovoljava forma, dok će o ključnim izmjenama Izbornog zakona pregovarati lideri tri najveće stranke u BiH, zajedno sa predstavnicima međunarodne zajednice, iza zatvorenih vrata. Dodatni problem leži u činjenici da se interresorna radna grupa ne bavi Zakonom o finansiranju političkih partija, što takođe predstavlja uslov iz mišljenja EK.

Zakon o sukobu interesa u institucijama BiH, u čijoj izradi je učestvovao i TI BiH i koji je pozitivno ocijenjen od svih relevantnih međunarodnih organizacija, upućen je još 2017. u parlamentarnu proceduru od strane grupe zastupnika u Predstavničkom domu, na kojem je krajem 2020. konačno usvojen, ali nikad nije usvojen na Domu naroda, zbog neusaglašenosti amandmana koji su uloženi u parlamentarnoj proceduri. U međuvremenu je Ministarstvo pravde sačinilo sopstveni nacrt, koji je u nedavnom mišljenju Venecijanske komisije ocijenjen kao neadekvatan, te je dat cijeli set preporuka za njegovo unapređenje, koje tek treba uslijediti.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama sačinjen od strane Radne grupe za izmjene ovog zakona još tokom 2018., tek je u februaru 2021. usvojen na Vijeću ministara, i to u izmijenjenoj verziji, koja ide u pravcu derogiranja prvobitno predloženih odredbi, a zatim u junu 2021. na Predstavničkom domu, čekajući još uvijek konačno usvajanje od strane Doma naroda.

Najavljene kao hitne izmjene i prelazno rješenje do usvajanja novog zakona, a usmjerene na unapređenje mehanizama integriteta, izmjene Zakona o VSTV će uskoro napuniti dvije godine od formiranja Radne grupe za njegove izmjene. U međuvremenu, predložene izmjene su revidirane na osnovu mišljenja Venecijanske komisije, te su u junu 2021. usvojene na Vijeću ministara i upućene u parlamentarnu proceduru, sa vrlo neizvjesnom sudbinom, s obzirom na to da ministri koji dolaze iz SNSD-a nisu podržali ovaj nacrt. Osim toga, usvojeni nacrt nije u potpunosti usklađen sa preporukama Venecijanske komisije, te još uvijek ostavlja prostor za proizvoljna tumačenja. Procedura samih izmjena

ovog zakona bila je krajnje netransparentna, uz odbijanje Ministarstva pravde da ustupi javnosti izmijenjeni nacrt prije usvajanja na VM, dok je TI BiH čekao još dodatnih mjesec dana nakon usvajanja nacrtu da Ministarstvo pravde odluči da ipak ustupi sadržaj izmjena.

Nacrt Zakona o zaštiti prijavitelja korupcije u FBiH usvojen je na Predstavničkom domu FBiH još u junu 2018. i od tada je zarobljen u parlamentarnoj proceduri između dva doma Parlamenta Federacije, bez ikakvih aktivnosti vlasti da se ovaj proces otkoči.

Činjenica da je Parlamentarna skupština BiH od objavljivanja mišljenja EK 2019. usvojila tek dva zakona (ne računajući devet zakona o izmjenama i dopunama i dva zakona o budžetu), te niti jedan koji se odnosi na prioritete iz Mišljenja, potvrđuje neophodnost promjene dosadašnjeg pristupa. U postojećoj atmosferi manipulacije reformskim procesima, koji se koriste za dodatno urušavanje zakonskog i institucionalnog okvira, te međusobnog vrijeđanja i optuživanja i čak poziva na fizičke obračune, što je najvidljivije iz dosadašnjeg rada Interresorne radne grupe za izmjene izbornog zakonodavstva, teško je očekivati konstruktivan napredak.

TI BiH stoga apeluje na civilno društvo, međunarodnu zajednicu i opozicione političke partije da iskoriste sva raspoloživa sredstva za vršenje dodatnog pritiska na vladajuću koaliciju da odblokira rad Parlamentarne skupštine BiH i osigura kredibilitet procesa donošenja ključnih zakona iz Mišljenja EU.